עשרה דברים, שבראשית השנה נחשבו להימורים בטוחים, נאספו בתומה אל תהום הנשייה. דו"ח אמין מסכם את 1997

# הדברים שלא קרו ב־1997

דו"ח אמין

עידו אמין

## 1. מיקרוסופט לא השתלטה על העולם

הנבואות על כך שמיקרוסופט תרמוס את נטסקייפ, תכפה סטנדרטים על האינטרנט, ותכתיר את ביל גייטס לדיקטטור של הסייברספייס, נשמעות זה שנים. עד כה זה לא קרה, אבל השנה היה נדמה שסוף סוף תזכה מיקרוסופט ביתרון: בדפדפן אקספלורר 4 הושקעו תקציבי ענק של פיתוח ופרסום, והתברר שהוא יריב מבטיח לדפדפן של נטסקייפ, קומיוניקייטור. אלא שכמו במקרים אחרים, מיקרוסופט פעלה מעט מדי, לאט מדי, והמשקיפים שעקבו אחרי גרף ההתקנות של אקספלורר וקומיוניקייטור לא בישרו על מהפך. בינתיים, המאמצים של מיקרוסופט לשלב את אקספלורר למערכת ההפעלה כבר גרמו לבעיות עם הרשות להגבלים עסקיים בארה"ב המאיימת בקנס של מיליון דולר ליום.

## 2. אפל לא נסגרה

בעיצומו של משבר כלכלי חמור, שאיים לחסל את החברה, הוזעק אחד ממקימי אפל, סטיב ג'ובס, שהתגלה כזיקית בעלת תושייה, והצליח לייצר תוכנית הבראה. עיקר התוכנית: וגר זאב עם כבש ומיקרוסופט עם מקינטוש ירבץ. הקהילה המגובשת והמחושלת של בעלי המקינטוש נשמה לרווחה, ובצדק, אבל עתידה של אפל עדיין לוט בערפל. סטיב ג'ובס שומר את הקלפים קרוב לחזה, וכולם רוצים לקוות שהסכום האגדי שהשקיעה מיקרוסופט במתחרתה לא יגרום לסטגנציה כללית ולחוסר תחרות.

## 3. הדחיפה לא תפסה

השנה הובטחו לנו מנגנוני "דחיפה" (Push) שונים, שכביכול נועדו להפוך את האינטרנט לקצת יותר פאסיווי וקצת יותר כמו טלוויזיה. מה, באמת יש מי שרוצה את זה? האם באמת העם אינו רוצה אינטראקטיוויות? בסוף השנה התברר כי מוקדם מדי להספיד את האינטראקטיוויות. בקרב בין הקונספציות של עולם העבר לבין חבלי הלידה של עולם העתיד לא נמצא תפקיד מוביל ל"מחיקון אינטראקטיוויות". הדחיפה התממשה אמנם במגוון שירותים ותוכנות, אלא שחלק מחלוצי הנושא פרשו מהמשחק מחוסר קונים לרעיונותיהם, ואילו המימוש של היתר היה קטן בהרבה מהצפוי. הקהל המעדיף טלוויזיה וספרים על פני אינטראקטיוויות טרם התחבר לאינטרנט, ואולי גם לא ימהר להתחבר בעתיד.

## 4. המהירות לא השתפרה

המירוץ לסחיטת כל ביט מקו הטלפון המסכן שלנו הגיע, כנראה, קרוב למיצוי. אמנם, השנה הסכימו יצרני המודמים על תקן למודמים 56K, אלא שהמספרים האלה קצת מטעים. רק בעולם אידיאלי יהיה מודם 56K מהיר פי שניים ממודם 28,800, ואילו בעולם האמיתי איכות הקווים מונעת ניצול טוב של המודם. על כן, מן הסתם, לא נשמע בקרוב על מודמים 128K. על מה כן נשמע? התיאבון הגובר לרוחב קו יביא אותנו לקווי טלפון מסוג ISDN, ואולי בכלל נדנק ישר לעידן הטלוויזיה ונתחבר דרך הכבלים. זה לא רחוק מדי: השנה הוקם קשר עסקי ראשון בין חברת כבלים בישראל לחברת אינטרנט. היכונו לקבל את האינטרנט מהממיר.

## 5. האינטרנט לא הביא לחיסכון בנייר

התופעה המוזרה של השנה: החזרה אל הנייר. אם בעבר הציעו אתרים מידע דיגיטלי כחלופה למידע על גבי נייר, השנה התהפכה המגמה. זה קרה משום שיזמים אלקטרוניים (כמיקרוסופט ויאהו) שזינקו לתחום העיתונות הווירטואלית, גילו, לאחר ששקע האבק שהקימו במסע הרכש וההשקה שלהם, שהזינוק היה מוקדם מדי.

בישראל נסגר המגזין האלקטרוני "מוניטור", ואחרים (עיתון "הארץ", או "סלייט" בארה"ב) עוברים להיות שירות בתשלום. מנועי חיפוש בעולם (ובישראל) מוציאים מהדורות נייר וספרי הדרכה. היעד הוא הקהל שאינו גולש, ושמסומן כמטרת ה"דחיפה". זה רעיון מצוין, כי הנייר הוא המדיום המתאים ביותר לטכנולוגיית דחיפה: אין כפתורים, אין משוב, אין תגובה, ו"דוחפים" ארתו לתיבת הדואר בבוקר.

ויש גם היבט כלכלי: בתנועה סיבובית מסוכנת פנו אתרי העיתונות הווירטואלית לתהרות באחיהם מן העולם הישן, כשהם נשענים אמנם על פלחון שוק קטן יחסית – אך הולך וגדל.

## 6. הסי.די רום לא נעלם

כשמכריזים על מדיה חדשה כגון דיסק DVD, ומדברים על "השנה של הדי־וי־די." – חשים הפרשנים דז'ה וו. יותר מדי פרטים מזכירים את גורלו האומלל של הסי־די רום, אותו מדיום קסום ובלתי מנוצל שהוכרז שוב ושוב כמלך השנה הבאה, ולבסוף, דווקא כשכבר תפס, המפתחים התייאשו ופרשו. גם מערכות ההפצה של סי־די רומים התגלו כבעייתיות, ובכל זאת, עלות ההדפסה של סי.די רום היא כה נמוכה, עד שבמקום לקנות אותם, התרגלנו לקבל סי.די רומים על ימין ועל שמאל, במקום ספרי הדרכה, קטלוגים וקישורי אינטרנט.

אז מה רע? שום דבר, חוץ מהמלצה לא לטפח תקוות מיידיות גדולות מדי בכיוון הדי־וי־די, והאייטם הבא יסביר מדוע הצורך בשטחי אחסון גדולים אולי אינו כה הכרחי.

## 7. הקומפקט לא נעלם (הוא רק התכווץ)

כבר יש "ריל אודיו" בגרסה חמישית, עם וידאו זורם, אבל רעידת האדמה בשטח העברת הקול באינטרנט התרחשה בשקט, בלי הרבה רעש ותצוגות. מדובר בפורמט MP3, המאפשר לכווץ קובצי קול ולהעבירם בדרך שמאיימת על תעשיית המוסיקה.

מדובר בשיטה לדחיסת אודיו, המקטינה את הקבצים בשיעור משמעותי, ומאפשרת לחובבי מוסיקה להעתיק קטעי מוסיקה מדיסקים, לכווצם באופן קיצוני ולהפיצם באינטרנט. לרוב זה לא חוקי – ומכאן מחצית מהעניין שהנושא מעורר. אלא שהמחצית השנייה מעניינת עוד יותר: ההעברה המהירה של קובצי מוסיקה באינטרנט יכולה להביא אליה מוסיקה שנתקעת בצינורות הרגילים של התעשייה. ואולי זוהי תחילתו של תהליך, שבסופו נפסיק לקנות דיסקים בחנויות, כי יהיה פשוט יותר להורידם מן הרשת.

## 8. הכסף האלקטרוני לא החליף ידיים

ואיך נשלם בעבור המוסיקה? השנה ציפינו שימומשו סוף סוף תקנים בינלאומיים בעקבות הדיונים הממושכים בין ויזה למאסטרקארד. זה עוד לא קרה. נושא הכסף האלקטרוני באינטרנט בוער, גם כי הוא חיוני למוצרים ייחודיים לאינטרנט (למשל: מוסיקה בתשלום לפי האזנה), וגם כי שיעורי הרכישה בפועל של מוצרים ושירותים באינטרנט עולים ועולים. הלחץ העממי כנראה גדול מכל תקן: המוני הגולשים קונים, ועל כן, עם או בלי תקן, נדחפה חברת ויזה ליצירת "מדריך הקניות של ויזה" בשותפות אסטרטגית עם מנוע החיפוש "יאהו!". המלצת ויזה, נכון להיום: שיקלו אם יש חלופות להעברת כסף באינטרנט, אבל אם החלטתם לרכוש משהו באינטרנט, השתמשו בשרת מאובטח. זו כבר הסכמה בחצי פה, ומצטרפות אליה יוזמות שונות לתשלומי חשבונות דרך האינטרנט ועוד.

## 9. חוק התועבה לא עבר

האתר של אגודת החזית האלקטרונית, מעין "הליגה לזכויות האזרח הווירטואלית", הפך השנה לאחד מארבעת האתרים המקושרים ביותר באינטרנט, בזכות הקמפיין בעל השם האומלל (בתרגומו לעברית) "הסרט הכחול". המאבק העיקש נגד הניסיון להטיל צנזורה על הרשת זכה בתמיכה עממית בלא תקדים, ואת הלוגו של המאבק – סרט כחול מקופל – אפשר לראות עד היום באין־ספור אתרים המוחים נגד הניסיון המכוער להכניס את האינטרנט בחזרה לארון. סיכום שנתי הוא בדיוק הזמן המתאים להודיע לכל לוחמי זכויות האדם שאיבדו קשר עם יחידותיהם לצאת מג'ונגל המידע, לחזור הביתה ולהוריד את הסמל הכחול – כי אולי עוד לא שמעתם, אבל החוק הנורא בוטל כבר ביולי.

## 10. האינטרנט לא קרס

בעבר, ניבאו לנו המומחים, כי עם גידול האינטרנט תקרוס לבסוף הרשת. מומחה אחד נאלץ השנה לאכול את כובעו הלא־וירטואלי, כאשר התבדתה נבואת הזעם שלו. הרשת, חד־משמעית, לא נמצאת בסכנת קריסה, גם אם היא סובלת מפקקים ומנפילות שהשאירו השנה גולשים רבים בלי דואר אלקטרוני במשך ימים.

בעיית השמות ההולכים ונגמרים, לעומת זאת, אכן מתחילה להטיל את צלה המאיים. מבחינה זו, השנה המסתיימת יכולה להיקרא שנת האינסטלטור. בין האתרים הישראליים שהוקמו השנה: שני אתרים של אינסטלטורים (ד. כהן ו"הנאמן"), שני אתרי שירותי ניקיון (האחד של אילן ויוסי, השני של יוסי פוליש ספיישל), 24 אתרי ביטוח, 27 עסקים בתחום האלקטרוניקה (כולל רדיו לרכב ותיקון מייבשי כביסה) ועוד. בסך הכל נוספו השנה כ־1,400 אתרים חדשים – הכפלה של מספר האתרים בישראל. חלק גדול מהם הם אתרים זעירים של בעלי מקצוע וחנויות קטנות. מה הפלא, כש־94 חברות בישראל מציעות שירותי בנייה והפקה של אתרים? ברשימת גדולי המאכלסים של האינטרנט בישראל אפשר למצוא את חברת "דפי זהב", שבמחיר צנוע מציעה נוכחות (ודרמיין) במחיר השווה לכל כיס. איך עושים את זה? דוחסים כמה עשרות דיירים באותו דומיין. האם "רפי מחיצות" מהכתובת הארוכה www.rafimehitzot.co.il/homepages/Hebrew/00457150000000000 יודע שהדומיין שלו משותף גם למתחרהו "ריצפרקט" מהכתובת? www.rizparket.co.il/homepages/Hebrew/004342170000000000 לא מאמינים? החליפו את המילה "ריצפרקט" ב"רפימחיצות" ותיראו לאן תגיעו.